

NEWS

Diplomatic row over monument in honor of Latvian Waffen-SS men

June 1, 2022

Frank Olbrechts

The Latvian ambassador opposes the planned removal of the monument 'The Latvian Bijenkorf for Freedom' in Zedelgem. (©Hans Lucas (AFP))

Latvia is increasing diplomatic tensions around the monument *De Latvian Bijenkorf for Freedom* in Zedelgem. The West Flemish municipality removed the monument in honor of Latvian Waffen-SS legionaries prisoners of war. The Latvian ambassador protests against this in a note to the Ministry of Foreign Affairs. Last week Latvia already put pressure on Flemish Prime Minister Jan Jambon.

De ambassadeur van Letland in België, **Andris Razāns**, diende afgelopen maandag (30/5) een diplomatieke nota in bij het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarin noemt hij het besluit van de gemeente Zedelgem om *De Letse Bijenkorf voor Vrijheid* te verwijderen onaanvaardbaar. Het Letse ministerie van Buitenlandse Zaken verwacht "nauwkeurige informatie over het verdere lot van het monument".

De gemeente Zedelgem heeft het monument gisteren (31/5) verplaatst. Het kunstwerk wordt volgens de gemeente "voorlopig veilig op een niet-toegankelijke plek opgeslagen".

Sinds de bekendmaking van de bevindingen van het expertenpanel over het monument, probeert Letland al maandenlang

Volgens de nota "getuigt het monument van gepaste eer aan de nagedachtenis van de Letse krijgsgevangenen die in gevangenschap werden gehouden in het krijgsgevangenenkamp Zedelgem van 1945 tot 1946". De lezing van de Letse ambassadeur staat in schril contrast met hoe de gemeente momenteel de kwestie benadert.

om de historici in diskrediet te brengen

De gemeente kreeg nochtans advies van een vijftienkoppig expertenpanel. Het panel, dat eind november 2021 samenkwam, bestond uit gerenommeerde deskundigen uit Letland, Rusland, en de Verenigde Staten, met ook de Vlaamse historici **Koen Aerts** (UGent en CegeSoma), **Pieter Lagrou** (ULB) en **Bruno De Wever** (UGent). Sinds de bekendmaking van de bevindingen van de historici, probeert Letland al maandenlang om hen in diskrediet te brengen.

Uit de brief van de Letse ambassadeur blijkt dat hij actie verwacht op de drie Belgische beleidsniveaus. Op federaal vlak ligt de bevoegdheid bij premier **Alexander De Croo** (Open Vld) die het departement Buitenlandse Zaken tijdelijk heeft overgenomen van **Sophie Wilmès** (MR).

Daarnaast verwijst de nota naar een brief van de Letse minister van Buitenlandse Zaken **Edgars Rinkēvičs** van vorige week (26/5) aan Vlaams minister-president **Jan Jambon**, en naar de gemeente Zedelgem. Volgens het Gemeentedecreet is echter alleen Zedelgem bevoegd om beslissingen te nemen in het dossier.

Van luwte naar storm van verontwaardiging

Apache beschreef een jaar geleden hoe een idee over een eerbetoon aan de Letse Waffen-SS'ers uit de koker van Vlaams Belanger en historicus **Pol Denys** uit de Zedelgemse deelgemeente Aartrijke kon uitgroeien tot een samenwerking met het Letse museum voor de Bevrijding.

Het intense lobbywerk van Denys leidde in september 2018 tot de feestelijke oprichting van het monument, in het bijzijn van het Zedelgemse gemeentebestuur en van een uitgebreide Letse delegatie. Sindsdien staat de Letse *Bijenkorf* op Zedelgemse grond. Het is een bronzen bijenkorf op een zuil van roestvrij staal, die bezet is met honderden vergulde bijen.

Het omstreden monument ligt op drie kilometer van het vroegere Britse krijgsgevangenenkamp, waar tussen 1944 en 1946 meer dan 100.000 Prisoners of War (POW's) opgesloten zaten. Die hadden onder Duits bevel gevochten tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Slechts 12.000 van hen waren Letten, maar niettemin ligt de focus van het monument uitsluitend op de "Letse strijd voor vrijheid", waarin die vrijheidsstrijd zich richt tegen de Sovjet-bezetter. "De bedrijvige, maar eendrachtige bijen staan symbool voor de Letse natie", zei beeldhouwer **Kristaps Gulbis** over zijn kunstwerk.

Het Letse legioen, dat werd opgericht in 1943, maakte structureel deel uit van de **Waffen-SS**, de militaire tak van de Duitse **SS**, die onder onmiddellijk bevel stond van Reichsführer **Heinrich Himmler**. Door mee te vechten in de rangen van de Waffen-SS maakten de Letten zich schuldig aan misdaden.

Mogelijk nog relevanter is dat "een aanzienlijk deel van de rekruten van het Legioen eerder deel had uitgemaakt van eenheden van de **Sicherheitsdienst** (veiligheidsdienst van de SS) en van politiebataljons van de **Ordnungspolizei** (Duitse Ordepolitie) die oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mensheid begingen, waaronder de moord op tienduizenden Letse en Duitse joden in Letland en op burgers in delen van de bezette Sovjet-Unie", luidt het in het document van het expertenpanel.

Het Letse legioen, dat werd opgericht in 1943, maakte structureel deel uit van de Waffen-SS, de militaire tak van de Duitse SS

Op advies van het expertenpanel besliste de Zedelgemse gemeenteraad op 28 april om het monument definitief te verwijderen

Internationale verenigingen die begaan zijn met de nagedachtenis van slachtoffers van de nazi-misdaden roken in de loop van 2020 onraad, en uitten hun verontwaardiging op verschillende fora. PS-parlementslid **André Flahaut** stelde eind 2020 een schriftelijke vraag aan minister van Justitie **Vincent Van Quickenborne** (Open Vld) over het monument, waarna de Belgische editie van Paris Match en nadien Apache het debat in de Belgische media verder aanzwengelden.

Sindsdien duiken berichten over "de schande van Zedelgem" om de haverklap opnieuw op in de media. Daardoor zag het gemeentebestuur zich eerst genoodzaakt om een plaat bij het monument, waarop de Letse strijd 'verduidelijkt' werd, weg te halen, omdat die volgens het expertenrapport "door zijn onvolledigheid beledigend was ten aanzien van de slachtoffers van misdaden gepleegd door leden van het Legioen".

Na het advies van het panel van internationale experten besliste de gemeente op de gemeenteraad van eind februari ook het Brivibaplein ('Briviba' is Lets voor 'Vrijheid', red.), waar het monument staat, opnieuw de eerdere benaming Peerdenbilk te geven. Opnieuw op advies van het expertenpanel besliste de Zedelgemse gemeenteraad op 28 april om het monument definitief te verwijderen.

'Bemiddelende rol'

Nu de druk van Letland nog is toegenomen, is de spanning over het dossier te snijden. Apache kreeg geen reactie van minister van Buitenlandse Zaken Alexander De Croo en van burgemeester **Annick Vermeulen** en de betrokken schepenen **Jurgen Dehaemers** en **Arnold Naessens** van Zedelgem (allen CD&V-Nieuw).

Olivier Van Raemdonck, woordvoerder van Vlaams minister-president Jan Jambon, ging wel in op vragen over het netelige dossier. Hij bevestigt dat de **Dienst Kanselarij** gesprekken heeft gehad met Zedelgem en met de Letse ambassadeur. "Er zat inderdaad wat zand in de zwembroek bij de gemeente Zedelgem en bij de Letten. Wij hebben een poging gedaan om een bemiddelende rol te spelen", zegt Van Raemdonck.

"We doen dat altijd in gelijkaardige situaties. Als Letland ontstemd is, is het aan ons om te luisteren, en om te kijken of we ergens ruis kunnen wegnemen." Over de inhoud van de gesprekken met het gemeentebestuur wil Van Raemdonck niks kwijt. "Als we al suggesties aan Zedelgem zouden hebben gedaan, ga ik die niet uit de doeken doen", zegt de woordvoerder van minister-president Jambon.

De Zedelgemse gemeenteraad besliste op 28 april wel om de verwijdering van het omstreden monument uit te stellen tot eind mei, dit met het oog op een gepland bezoek van Jambon aan de Letse hoofdstad Riga in mei. Het bezoek kon volgens Van Raemdonck uiteindelijk niet doorgaan door agendaproblemen van Jambon, waardoor het bezoek aan het Balticum beperkt bleef tot buurland Litouwen.

Ondanks de maandenlange druk hield de gemeente voor het overige voet bij stuk. In zijn recente nota roept de Letse ambassadeur het gemeentebestuur van Zedelgem echter op "om rechtstreeks contact op te nemen met het bezettingsmuseum van Letland om alle kwesties in verband met het monument aan te pakken". Het Zedelgemse stadsbestuur zat gisteren samen voor haar wekelijkse vergadering, en communiceerde nog niet over het dossier.

Woordvoerder Jan Jambon: 'Als Letland ontstemd is, is het aan ons om te luisteren, en om te kijken of we ergens ruis kunnen wegnemen'

Experten discrediteren

De Letse ambassadeur verwijst in zijn nota ook naar een brief van de Letse minister van Buitenlandse Zaken van 10 december 2021 aan zijn Belgische collega Sophie Wilmès. Daarin riep hij haar toen al op om meer aandacht aan deze kwestie te besteden.

De Letse minister van Buitenlandse Zaken roept 'nogmaals' op tot een 'professioneel' debat tussen Baltische, Belgische, Poolse en andere West-Europese historici

De brief aan Wilmès ging gepaard met de online publicatie van een document door het Letse ministerie van Cultuur op 13 december, drie dagen voordat de Zedelgemse gemeenteraad de aanbevelingen van het expertenpanel zou bespreken. In die tekst noemt de Letse minister van Cultuur de mogelijke verplaatsing "een voorbeeld van misplaatste politieke correctheid, die in wezen vergelijkbaar is met talrijke pogingen om de geschiedenis te herschrijven".

Inmiddels houden de pogingen aan om "het panel van experts in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en zijn nalatenschap" in diskrediet te brengen.

In zijn recente brief van 26 mei aan minister-president Jan Jambon riep de Letse minister van Buitenlandse Zaken "nogmaals" op tot een "professioneel" debat tussen Baltische, Belgische, Poolse en andere West-Europese historici over de historische context van het monument, blijkt uit de nota. De deskundigendiscussie heeft volgens de nota geen duidelijke scenario's voor verdere actie opgeleverd.

Russische invasie van Oekraïne

De Letse regering maakt inmiddels gebruik van de invasie door Rusland van Oekraïne om de kwestie van de *Letse Bijenkorf* te framen. Zo wijst de Letse minister van Buitenlandse Zaken er (ook in de nota) op dat "in de discussies over het lot van het monument geen rekening werd gehouden met de oorlog die Rusland tegen Oekraïne heeft ontketend en met de Russische propaganda die reeds actief op het monument was gericht".

Een sereen debat over nazi-misdaden, onder meer begaan door het Letse regiment van de Waffen-SS, wordt op die manier in het huidige tijdsgewricht nog moeilijker.

De omgang met de herinnering aan de Sovjet-bezetting en de vrees voor een nieuwe Russische agressie, dreigen misdaden gepleegd door Waffen-SS'ers, onder wie ook Letse, Litouwse en Estse legionairs, naar de vergetelheid te verdringen. Ook Letland, dat bang is van nieuwe Russische agressie, riskeert niet langer kritisch te kijken naar de bezetting door nazi-Duitsland, door uitsluitend oog te hebben voor geweld van buurland Rusland, of van de Sovjet-Unie waarvan de Sovjet-republiek Rusland de kern vormde.

Dat de verwijdering van de *Letse Bijenkorf* uit de openbare ruimte in Zedelgem het gevolg zou zijn van Russische propaganda, ligt echter zeer ver af van de waarheid, al ligt het voor de hand dat Rusland gebruik maakt van de controverse.

Dat de verwijdering van de Letse Bijenkorf het gevolg zou zijn van Russische propaganda, ligt zeer ver af van de waarheid

Gemeente aan zet?

In de voorbije maanden verwees Vlaams minister van Binnenlands Bestuur en Bestuurszaken **Bart Somers** (Open Vld) voor een oplossing steeds naar de autonomie van de gemeente. Juridisch blijft dat zo, al heeft de kwestie nu dergelijke proporties

De kwestie heeft nu dergelijke proporties aangenomen dat het federale en het Vlaamse niveau niet anders kunnen dan mee een uitweg zoeken

aangenomen dat het federale en het Vlaamse niveau niet anders kunnen dan mee een uitweg zoeken uit de impasse.

Morgen (2/6) komt de kwestie alleszins aan bod in het Vlaams Parlement. In een vraag aan minister van Onroerend Erfgoed **Matthias Diependaele** (N-VA) en minister Somers verwijst Vlaams Parlements lid **Björn Rzoska** (Groen) naar de *Letse Bijenkorf*. Rzoska stelt die vraag naar aanleiding van een artikel in Apache Magazine over het praalgraf van collaborateur **Staf De Clercq**. Hij vraagt de Vlaamse ministers of het niet opportuun is om lokale besturen bij te staan als er een publiek debat ontstaat over monumenten.

"Omgaan met historisch erfgoed of straatnamen is in de eerste plaats een zaak voor de gemeenteraad. Zij kunnen ook het best in gesprek treden met hun lokale burgers en de dialoog opstarten", zei Somers eerder. Hij schetste welke onmogelijke taak Zedelgem zichzelf op de hals had gehaald door de *Letse Bijenkorf* op te richten. "Wat doen we ten aanzien van een klein land dat het slachtoffer is geworden tussen twee verderfelijke totalitaire regimes, het nazisme en het communisme?"

De uitdaging die de gemeente Zedelgem in de woorden van Somers "op haar frêle schouders heeft genomen", blijkt wel erg groot te zijn, en dreigt nogmaals in het gezicht van Zedelgem te ontploffen. Dit keer is de diplomatieke schade voor Vlaanderen en België niet langer te overzien.

Update 1 juni, 16u15: In een eerste versie van het stuk was enkel sprake van de intentie van Zedelgem om het monument te verwijderen. Het monument is echter op 31 mei verplaatst.

 Zedelgem, Letse Bijenkorf, Waffen-SS, Tweede Wereldoorlog, Alexander De Croo, Jan Jambon, erfgoed

 Reageer

 Deel dit artikel gratis

Na een studie Arabisch en Hebreeuws verdiepte Frank Olbrechts zich in de hedendaagse Arabische literatuur. Hij combineerde dit met een taak als lesgever in het Hoger Onderwijs en het Volwassenenonderwijs. Zijn aandacht gaat uit naar de openbare debatcultuur, het cultuur- en erfgoedbeleid, de identiteits- en diversiteitsproblematiek en het militantisme/activisme in de samenleving.

Lees alle artikels van Frank Olbrechts →

LEES OOK

Frank Olbrechts / 03-12-2021

Verwijdert Zedelgem monument ter ere van Letse Waffen-SS'ers?

Zedelgem krijgt van internationale experts het advies om De Letse Bijenkorf te verwijderen.

Frank Olbrechts / 31-05-2021

Grote imagoschade voor Zedelgem door monument 'voor Letse Waffen-SS'ers'

De verontwaardiging over het Vrijheidsmonument in Zedelgem groeit. Het wordt gezien als een eerbetoon aan Letse Waffen-SS'ers.

monument-to-latvian-legionnaires-and-freedom-was-unveiled-in-belgium-649

3 REACTIES

erik lauriks – 01-06-2022 18:38:30

Laat de Letten gewoon weten dat ze zich in België niet moeten komen moeien met éénzijdige geschiedenis visies. Zijn er voor hen echt geen belangrijker zaken dan het verdedigen van een stel oude nazi sympathisanten. De ene dictatuur wisselen voor een andere lijkt me niet direct een goed idee. Van dingende milieuproblemen die mensen massaal op de vlucht jagen, financiële crisis, uitdrogend Afrika, grondstoffenroof in het zuiden heeft de Letse regering blijkbaar nog niet gehoord. De huidige smeerlapperij van Putin misbruiken om de vroegere smeerlapperij van de SS en de Ordepolitie te vergoelijken, bewijst enkel een erg slechte smaak en krom rechtvaardigheids gevoel of zelfs erg aangebrande meningen. Natuurlijk voelen die Letse amabasdeur en zijn opdrachtgevers dat ze bij die NVA politici op sympathie kunnen rekenen. Zo zien we nog maar eens waar de sluipende, rechtse, dictatoriale strategieën toe leiden.

[Reageren](#)

Franswa Vergucht – 02-06-2022 18:44:20

Zo is dat Erik

[Reageren](#)

Stefan Alleweireldt – 03-06-2022 22:09:49

Hoeft geen publieke reactie te zijn, eerder gericht a de schrijver. Hoogst onduidelijk artikel. Schrijver vertrekt vanuit een voorkennis van de lezer. De kernzinnen van de hoofding worden al te vaak herhaald zonder een grotere context te scheppen (ziekte van deze tijd, slogans herhalen) en zelfs na lezing van het vorig artikel van december 2021, blijven een aantal zaken onduidelijk. Wat bezielde Zedelgem om een monument op te richten voor de Waffen SS? En waarom heeft Letland een probleem met die verwijdering (gezien het feit dat de SS duizenden Letten heeft uitgemoord)????

[Reageren](#)

Add a public comment...

Neem eerst even de [spelregels](#) door.

REAGEER

apache /

OVER APACHE

[Over Apache](#)
[Abonnementen](#)
[Apache Magazine](#)
[Colofon](#)
[Jobs en stages](#)

STEUN APACHE

[Mogelijkheden](#)
[Geef cadeau](#)
[Groepsabonnement](#)
[Word coöperant](#)
[Word vriend](#)

CONTACT

[Contacteer ons](#)
[Anonymous tip](#)
[Submit guest contribution](#)

FOLLOW US

[Newsletter](#)
[whatsapp](#)
[Twitter](#)
[facebook](#)
[Instagram](#)
[LinkedIn](#)
[Vimeo](#)
[Soundcloud](#)

